

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelvészet és irodalomtudomány
1.5 Képzési szint	Mesteri képzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom, MA (2015-2016)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		Irodalom- és művészetszociológia LMM1103					
2.2 Az előadásért felelős tanár neve			T. Szabó Levente				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve			T. Szabó Levente				
2.4 Tanulmányi év	Mest 1	2.5 Félév	1	2.6. Az értékelés módja	összetett	2.7 A tantárgy típusa	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám		melyből: 3.5 előadás		3.6 szeminárium/labor	
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					
Konzultáció					
Vizsgák					
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					
3.8 A félév össz-óraszama					
3.9 Kreditszám	7				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• előadóterem, vetítő, laptop, hangszórók
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• szemináriumi terem, vetítő, laptop, hangszórók

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C1.1 • C 6.4 • C 6.5
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT2

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy hiánypótló jellegű, a bölcsész alapképzésből kimaradt ilyen jellegű diszciplínákat pótlendő, tágas bevezető az irodalom- és művészetszociológiák legfontosabb kortárs témaköreibe és problémafelvetéseibe.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tárgy a szociológiai gondolkodás friss kutatásainak irodalom- és kultúratudományi alkalmazhatóságát kívánja megismertetni a hallgatókkal, alkalmazott, gyakorlatias módon, de eközben módszertanilag is visszakapcsolja a legfontosabb kortárs irodalomszociológiai irányzatokat a társtudományokhoz.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1-2. Alkalmazott irodalomtudomány és kulturális politikák a mindennapokban	Problémafelvetés és az irodalomolvasó hallgatók érintettségének kiderítése	
3-4. Az irodalmi nacionalizmus és a nemzetépítés folyamatai	Problémacentrikus, gyakorlati jellegű	
5. Szociológiai jellegű múzeumi gondolkodás és a megőrzés új kulturái irodalom- és művészetszociológiai nézőpontból	Idem	
6. A kulturális turizmus és a kulturális örökség irodalomszociológiai nézőpontból		
7-8. Foglalkozása: író. Az irodalmi piac történeti és jelenkori vizsgálatai a szerzői jogtól az irodalmi feketepiac kutatásáig	Idem	
9. Milyen az író és a művész, ha csoportban van? Az irodalmi és művészeti csoportok szociológiája	Idem	
10. Az irodalmi eszmetörténeti szociológiai nézőpontból	Idem	

11-12. Irodalmi alfabetizációs kutatások	Idem	
13-14. Eltérő médiumok és eltérő művészeti / irodalomszociológiák	Idem	
8.2 Szeminárium		
<p>1-2. Mire jó a cultural policy és hogyan készítsünk kulturális politikai dokumentumokat? A kulturális fővárosok megtervezésének kortárs tapasztalata és a „kulturális ipar”</p> <p>Takáts József: Európa magyar kulturális fővárosa. Budapest vagy Pécs?, <i>ÉS</i> 2004 (48. évf.), 14. sz., 17.</p> <p>3-4. A nemzetépítés és az irodalmi nacionalizmus mint irodalomszociológiai probléma</p> <p>T. Szabó Levente, Új magyar irodalmi nemzetépítés? Az új magyar irodalmi nacionalizmus kérdéséhez, <i>Korunk</i>, 2009/11., 33-43</p> <p>Leerssen, Joep, "Viral Nationalism: Romantic intellectuals on the move in 19th-century Europe". <i>Nations and Nationalism</i> 17/2, 2010, 257-71.</p> <p>5-6. Az irodalmi és művészeti muzeológia a szociológiai alapozású múzeumelméletek felől (A szemináriumokra a kolozsvári Szépművészeti Múzeumban, illetve az Ecsetgyárban kerül sor.)</p> <p>Ébli Gábor, <i>Kortársunk-e a modern művészet? Jelenkori művészettörténet a tengerentúl múzeumaiban</i> = Uő., <i>Hogyan alapítsunk múzeumot? Tanulmányok a művészet nemzetközi intézményrendszeréről</i>, Vince Kiadó, Budapest, 2011, 51-66.</p> <p>7. Kulturális kalózkod. A szerzői jog kortárs és történeti problémái irodalom- és művészetszociológiai perspektívából</p> <p>Bodó Balázs, <i>A szerzői jog kalózkodai</i>, Typotex, 2011, 21-48.</p> <p>8. Az irodalom / művészet mint foglalkozástípus történeti szociológiája</p> <p>9-10. Az irodalmi értelmiség történeti szociológiai értelmezési lehetőségei</p> <p>Balázs Eszter, <i>Az intellektualitás vezérei. Viták az irodalmi autonómiáról a Nyugatban és a Nyugatról (1908-1914)</i>, Napvilág Kiadó, Budapest, 2009, 139-196.</p> <p>11-12. Alfabetizációs kutatások</p> <p>- Richard H. Rouse- Mary A. Rouse, <i>A könyvkereskedelelem a párizsi egyetemen a XIII. század második és a XIV. század első felében</i> = <i>A könyves kultúra. XIV-XVII. század. I. Válogatás az angolszász szakirodalomból, vál. és jegyzetek Monok István és</i></p>	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

<p>Szabó Enéh, <i>Scriptum</i>, Szeged, 1992, 11-57.</p> <p>- a PISA-felmérés magyar és román dokumentációja (elérhető a tantárgy honlapjáról az oktató által adott kóddal)</p> <p>13-14. A színházi élet szociológiájának kérdései</p> <p>Kerényi Ferenc, <i>A régi magyar színésznők névhasználatáról = Uő., Színek, terek, emberek. Irodalom és színház a 18-19. században</i>, Ráció, Budapest, 2010, 139-144.</p>		
---	--	--

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

• <i>Az Irodalom- és művészetszociológia</i> c. tárgy jelenlegi formájában az irodalomnak és művészeteknek a legváltozatosabb társadalmi környezetekre és felhasználásaira kívánja érzékenyvé tenni a hallgatókat.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás			
10.5 Szeminárium			

10.6 Minimális követelmények

A kötelező szemináriumi írásbeli gyakorlatokon és olvasmányokon túlmenően - a hallgatók eltérő érdeklődését, igényét és szakosodását figyelembe véve -, a kötelező irodalmat három olvasmánycsomagba rendeztem. Az elsőben módszertani értékkel bíró tanulmányok, a másodikban ugyanilyen jellegű könyvek, a harmadikban pedig idegen nyelvű tanulmányok és könyvek találhatók. (Abban az esetben, ha a hallgató a jegyzékben szereplő világnyelvek egyikén – azaz angolul, németül, franciául, olaszul - sem olvas, valamely általa ismert idegen nyelven választunk közösen szakirodalmat.) Az első olvasmánycsomag kötelező, a másodikból és harmadikból *egyét kell választani* igény és érdeklődés függvényében. (A könyvtárakban fel nem lelhető szakirodalom az oktatótól adott kóddal digitálisan hozzáférhető.)

A tantárgy érdemjegyének összetétele: szemináriumi írásbeli feladatok, elemzések és aktív szemináriumi részvétel (50 %) és félév végi vizsgabeszélgetés, amelyen az előadás, a szeminárium és az olvasmányok anyagából egyaránt egy-egy kérdést / problémafelvetést kell átbeszélni (50 %).

1. olvasmánycsomag

Labádi Gergely, Zadi, Zádig, Cserei. Tudásformák a magyar regényben 1800 körül, *Filológiai Közöny* 2012 / 4., 369-395.

Mazsu János, A dualizmuskori értelmiség társadalmi forrásainak főbb változási tendenciái, *Történelmi Szemle* 1980/2., 289-308.

Helikon. Irodalomtudományi Szemle 2011/4. (az *Új gazdasági kritika* címet viselő tematikus szám szerkesztője Hites Sándor)

T. Szabó Levente, *Az írói nyugdíj és írói munkanélküliség feltalálása és a modern irodalmár hivatás kimunkálása*, *Irodalomtörténet* 2008/2., 347-376.

2. olvasmánycsomag:

Bodolay Géza: *Irodalmi diáktársaságok 1785-1848*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1963.

- Bernier, Georges: *Arta și comerțul*, trad. Ileana Șoldea, Meridiane, Bukarest, 1979.
- Bourdieu, Pierre, *A művészet szabályai: az irodalmi mező genezise és struktúrája*, BKÜF, Budapest, 2013.
- Charle, Christopher, *Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea*, trad. Tudor Vlădescu, Institutul European, 2002.
- Csáky Móric, *Az operett ideológiája és a bécsi modernség. Kultúrtörténeti tanulmány az osztrák identitásról*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- Chartier, Roger, *Lecturi și cititori în Franța Vechiului Regim*, Ed. Meridiane, București, 1997.
- Elias, Norbert, *Mozart. Egy zseni szociológiája*. Európa, Bp., 2000.
- Febvre, Lucien – Martin, Henri-Jean, *A könyv születése. A nyomtatott könyv és története a XV-XVIII. században*, Osiris, Bp., 2005.
- Granasztoi Olga, *Francia könyvek magyar olvasói. A tiltott irodalom fogadtatása Magyarországon 1770-1810*, OSZK-Universitas, Bp., 2009.
- Hauser, Arnold, *A modern művészet és irodalom eredete. A manierizmus fejlődése a reneszánsz válsága óta*, ford. Görög Livia, Gondolat, 1980.
- Hauser, Arnold, *A művészet szociológiája*, frd. Görög Livia, Gondolat, 1982.
- Hites Sándor, „*még dadogtak, mikor ő megszólalt*”: Jósika Miklós és a történelmi regény, Bp., Universitas, 2007.
- Kerényi Ferenc, *Pest vármegye irodalmi élete (1790-1867)*, Budapest, 2002.
- Knapp Éva: *Irodalmi emblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században*, Universitas, Bp., 2003.
- Labádi Gergely, *A Magyar episztola a felvilágosodás korában. Műfaj- és médiatörténeti értelmezés*, L'Harmattan, 2008. (Ligatura 4.)
- Jacques Le Goff, *Az értelmiség a középkorban*, Magvető, Bp., 1979.
- Reinhart Koselleck, *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, trad. Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, Ed. Art, 2009.
- Lazăr Marius, *Paradoxuri ale modernizării. Elemente pentru o sociologie a elitelor culturale românești*, Limes, Cluj, 2002.
- Kovács I. Gábor, *Kis magyar kalendáriumm-történet. A magyar kalendáriummok történeti és művelődésszociológiai vizsgálata*, Akadémiai, Bp., 1989.
- Szajbély Mihály, *Intermediális randevúk a 19. században. Arany, Kemény, Jókai & Co*, Pannónia Könyvek, Pécs, é. n.
- Szilágyi Márton, *Liszniai Kálmán. Egy 19. századi írói életpálya társadalomtörténeti tanulságai*, Argumentum, Budapest, 2001.
- Szilágyi Márton, *A költő mint társadalmi jelenség. Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának mikrotörténeti dimenziói*, Ráció, Bp., 2014.

3. olvasmánycsomag:

Altick, Richard D., *The English Common Reader. A Social History of the Mass Reading Public, 1800-1900*. Ohio State University Press, 1998 (1957).

- Bourdieu, Pierre, *Les règles de l'art : genèse et structure du champ littéraire*, Seuil, 1992.
- St Clair, William, *The Reading Nation in the Romantic Period*, Cambridge: Cambridge U. P., 2004.
- Darnton, Robert, *The Business of Enlightenment. A Publishing History of the Encyclopédie 1775-1800*, Harvard university Press, 1979,
- Dörner, Andreas - Vogt, Ludgera (Hg.), *Literatursoziologie: Eine Einführung in zentrale Positionen- von Marx bis Bourdieu, von der Systemtheorie bis zu den British Cultural Studies*, Verlag für Sozialwissenschaften, 2013.
- Dörner, Andreas, *Literatursoziologie: Literatur, Gesellschaft, politische Kultur*, 1999.
- Forster, Leonard, *The Poet's Tongues: Multilingualism in Literature*, Cambridge University Press, 1970.
- Gelbart, Matthew, *The Invention of „Folk Music” and „Art Music”. Emerging Categories from Ossian to Wagner*, Cambridge U.P., 2007.
- Kittler, Friedrich A., *Gramophone, Film, Typewriter*, Stanford U.P., 1999.
- Lamping, Dieter: *Die Idee der Weltliteratur. Ein Konzept Goethes und seine Karriere*. Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 2010.
- Prendergast, Christopher, *Sainte-Beuve and the Nineteenth-Century Culture Wars*, Oxford U.P., 2007.
- Koselleck, Reinhart, *Begriffsgeschichten*, Suhrkamp, 2006.
- Lepénies, Wolf, *Sainte-Beuve. Auf der Schwelle zur Moderne*. München, 1997.
- McCormick, John, *The Victorian Marionette Theatre*, The University of Iowa Press, 2004.
- Moretti, Franco, *Atlas of the European Novel 1800-1900*, Verso, London-New York, 1998.
- Pabst, Stephan, *Anonymität und Autorschaft: Zur Literatur- und Rechtsgeschichte der Namenlosigkeit*, Walter de Gruyter, 2011.
- Parinét, Élisabeth, *Une histoire de l'édition à l'époque contemporaine (XIXe-Xxe siècle)*, Éditions du Seuil, 2004.
- Sayre, Robert, *La sociologie de la littérature. Histoire, problématique, synthèse critique*, L'Harmattan, Paris, 2011.
- Sberlati, Francesco, *Filologia e identità. Una tradizione per l'Italia unita (1840-1940)*, Sellerio, Palermo, 2011.
- Tanner, Jeremy (ed.), *The Sociology of Art. A Reader*, Routledge, London-New York, 2003.
- Waller, Philip, *Writers, Readers and Reputations. Literary Life in Britain 1870-1918*, Oxford University Press, 2006.